מבחן מסכם: מסכת פסחים: "ערבי פסחים"

זמן 45 דקות | ניקוד 100 נקודות

שם	כיתה	תאריך	ציון
			מתוך 100

זמן: 45 דקות · 100 נקודות · ענו על כל השאלות. הניקוד כתוב ליד כל שאלה. ציטוטי המקורות במבחן הועתקו מדפי השיעורים ביחידה; פירושים מסומנים כפירוש.

א חלק א: שאלות בחירה — 30 נקודות

הקיפו את התשובה הנכונה. בכל שאלה תשובה נכונה אחת.

1 המשנה: "עֶרֶב פֶּסַח סָמוּךְ לַמִּנְחָה לֹא יֹאכַל אָדָם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ". לפי הרשב"ם, למה? (5 נק')

א) כדי לחסוך אוכל לסעודה
ב) כדי לאכול את המצה בתיאבון, משום הידור מצוה
ג) כי אסור לאכול ביום טוב
ד) כי צריך להתפלל קודם

2 "וְלֹא יִפְחֲתוּ לוֹ מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן וַאֲפִילּוּ מִן הַתַּמְחוּי". מה מלמדות המילים "אפילו מן התמחוי"? (5 נק')

א) שרק העשירים שותים ארבע כוסות
ב) שגם עני שמקבל מקופת הצדקה חייב בארבע כוסות, והקהילה דואגת לו
ג) שמותר לשתות פחות מארבע כוסות
ד) שהיין צריך להיות יקר

3 "פְּרַקְדָּן לָא שְׁמֵיהּ הֶסִיבָּה. הֶסִבַּת יָמִין לָא שְׁמַהּ הֶסִיבָּה". למה הסיבת ימין אינה הסיבה, לפי הרשב"ם? (5 נק')

א) כי צד ימין לא נוח
ב) כי ביד ימין הוא צריך לאכול
ג) כי כך נהגו העבדים
ד) כי צד ימין קרוב לשולחן

4 למה נשים חייבות בארבע כוסות, לפי רבי יהושע בן לוי? (5 נק')

א) כי הן מכינות את הסעודה
ב) "שאף הן היו באותו הנס"
ג) כי הן מסבות
ד) כי כך כתוב בתורה במפורש

5 "לָמָּה עוֹקְרִין אֶת הַשּׁוּלְחָן? אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ תִּינוֹקוֹת וְיִשְׁאֲלוּ". מה ענה רבה לאביי, כשאביי שאל למה מסירים את המגש? (5 נק')

א) "עוד לא אכלנו"
ב) "פטרתן מלומר מה נשתנה"
ג) "עבדים היינו"
ד) "כדי שלא ישנו"

6 לפי רבן גמליאל, מה צריך לומר בפסח כדי לצאת ידי חובה? **5 נק'**

(א) את ארבע הקושיות בלבד (ב) פסח, מצה ומרור, והטעם של כל אחד

(ג) את כל ההלל (ד) את שמות עשר המכות

ב חלק ב: מושגים — 20 נקודות

הסבירו כל מושג במילים שלכם.

7 "הסיבה": מה זה, על מה מסבים ועל מה לא (מצה, מרור, יין)? **5 נק'**

8 "יְדֵי יַיִן — יָצָא, יְדֵי חֵירוּת — לֹא יָצָא" (רבא): מה ההבדל בין "ידי יין" ל"ידי חירות"? **5 נק'**

9 "מַתְחִיל בְּגָנוּת וּמְסַיֵּים בְּשֶׁבַח": מה פירוש הכלל? **5 נק'**

10 "אפיקומן": מה פירושו במשנה, ומה הדין "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן"? **5 נק'**

ג חלק ג: הבנת הנקרא

25 נקודות

קראו את הקטע (פסחים קח ע"א) וענו על השאלות.

11

וְלָא פְּלִיגִי: הָא בְּתַרְתֵּי כְּסֵי קַמָּאֵי, הָא בְּתַרְתֵּי כְּסֵי בָּתְרָאֵי. אָמְרִי לַהּ לְהַאי גִּיסָא וְאָמְרִי לַהּ לְהַאי גִּיסָא. אָמְרִי לַהּ לְהַאי גִּיסָא: תְּרֵי כְּסֵי קַמָּאֵי — בָּעוּ הַסִּיבָּה, דְּהַשְׁתָּא הוּא דְּקָא מַתְחֲלָא לַהּ חֵירוּת. תְּרֵי כְּסֵי בָּתְרָאֵי — לָא בָּעוּ הַסִּיבָּה, מַאי דַּהֲוָה הֲוָה. וְאָמְרִי לַהּ לְהַאי גִּיסָא: אַדְּרַבָּה, תְּרֵי כְּסֵי בָּתְרָאֵי — בָּעוּ הַסִּיבָּה, הָהִיא שַׁעְתָּא דְּקָא הָוְיָא חֵירוּת. תְּרֵי כְּסֵי קַמָּאֵי — לָא בָּעוּ הַסִּיבָּה, דְּאַכַּתִּי "עֲבָדִים הָיִינוּ" קָאָמַר. הַשְׁתָּא דְּאִיתְמַר הָכִי וְאִיתְמַר הָכִי, אִידֵּי וְאִידֵּי בָּעוּ הַסִּיבָּה.

א. הקטע מיישב שתי מימרות סותרות בשם רב נחמן על הסיבה ביין. מה התירוץ "ולא פליגי"? 8 נק'

ב. הסבירו את שתי הדעות ההפוכות: למה לפי הדעה הראשונה צריך הסיבה בשתי הכוסות הראשונות, ולמה לפי הדעה השנייה דווקא בשתי האחרונות? 9 נק'

ג. מה ההכרעה בסוף הקטע, ולמה הגמרא מכריעה כך? 8 נק'

ד חלק ד: מעשה רב נחמן ודרו

10 נקודות

ענו לפי הגמרא שלמדנו (פסחים קטז ע"א).

12 רב נחמן שאל את עבדו דרו: "עַבְדָּא דְּמַפֵּיק לֵיהּ מָרֵיהּ לְחֵירוּת, וְיָהֵיב לֵיהּ כַּסְפָּא וְדַהֲבָא, מַאי בָּעֵי לְמֵימַר לֵיהּ?" מה ענה דרו, ואיזו דעה במחלוקת רב ושמואל על "גנות" המעשה מחזק? נמקו. 10 נק'

ה חלק ה: שאלת חשיבה

15 נקודות

כתבו תשובה מנומקת של כמה שורות.

13 המשנה אומרת: "בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּיב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִילּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם". בחרו שני דינים מהיחידה (למשל: לא אוכלים לפני הסדר, הסיבה, ארבע כוסות, עקירת השולחן, "מה נשתנה") והסבירו איך כל אחד מהם עוזר להרגיש "כאילו הוא יצא ממצרים". **15 נק'**